

Bijlage 1: Stand van zaken uitvoering Omgevingswet, eerste kwartaal 2025

In deze bijlage ga ik nader in op de concrete ervaringen tijdens het eerste kwartaal van 2025. Waar mogelijk, vergelijk ik dit met de ervaringen die in 2024 zijn opgedaan. Allereerst geef ik een verdieping op de stand van zaken over het eerste kwartaal van 2025 uitgedrukt in cijfers. Vervolgens gaat deze bijlage in op de indrukken en ervaringen van bevoegde gezagen en uitvoeringsorganisaties (de uitvoeringspraktijk). Hierbij wordt ingegaan op de vraag of alle betrokkenen, samen of apart, kunnen werken met en in de geest van de Omgevingswet. Hiervoor is zowel het (technisch) goed functioneren van de drie ketens¹ als het kunnen (samen)werken in en tussen de drie ketens van belang. Naast de werking van de drie ketens ga ik nader in op de inspanning die wordt geleverd door de uitvoeringsondersteuning bij de veranderopgave van bevoegde gezagen. Bij burgers, (maatschappelijke) organisaties en bedrijven wordt er vooral op gelet of zij makkelijk meldingen kunnen doen, vergunningen kunnen aanvragen en plannen kunnen maken. Deze opzet is bewust gekozen en vormt (mede) de opmaat naar de invoeringstoets die in 2025 wordt uitgevoerd. Tot slot wordt in de bijlage ingegaan op de stand van zaken van overige onderwerpen, moties en toezeggingen.

Verdieping stand van zaken eerste kwartaal 2025

Gebruik Omgevingsloket

Het eerste kwartaal laat een stabiele voortzetting zien van het gebruik van het Omgevingsloket. Maandelijks zijn er 600 duizend sessies van ongeveer 200 duizend unieke bezoekers die het omgevingsloket hebben bezocht. Sinds inwerkingtreding gaat het in totaal om ruim 7,8 miljoen sessies en ruim 2,7 unieke bezoekers in het Omgevingsloket. In dit kwartaal zijn 66 duizend vergunningen via het Omgevingsloket aangevraagd. Daarnaast zijn 46 duizend meldingen en 29 duizend informatieplichten gedaan. Voor zowel vergunningaanvragen als meldingen en informatieplichten is in het eerste kwartaal sprake van een lichte stijging van de aantallen ten opzichte van het vorige kwartaal. In vergelijking met een jaar geleden zien we een forse stijging. Zo zijn er in het eerste kwartaal van 2024 ruim 38 duizend vergunningaanvragen, 32 duizend meldingen en 11 duizend informatieplichten gedaan.

Stabiliteit en werking DSO-LV

Het DSO-LV werkt stabiel en naar behoren. Er is voldoende capaciteit voor het gebruik. Het DSO-LV was in het eerste kwartaal van 2025 gemiddeld 99% beschikbaar voor gebruikers. Wederom was de beschikbaarheid van de verschillende componenten binnen de kaders zoals deze zijn afgesproken. In de opdrachtverstrekking naar de verschillende operationele beheer organisaties en de daaraan gekoppelde Service Level Agreements (SLA's) is 98,5% beschikbaarheid per kalenderjaar als uitgangspunt gebruikt. Deze beschikbaarheid is vergelijkbaar met andere landelijke voorzieningen, zoals de BAG.

Bij het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) zijn 502 meldingen van verstoringen ontvangen, waarvan 415 verstoringen en 87 wijzigingsverzoeken. Het aantal verstoringen in het eerste kwartaal ligt hoger dan het aantal verstoringen in de voorgaande kwartalen. Het toegenomen aantal meldingen wordt verklaard door de aanpassing van het registratieproces. Hierdoor wordt er eerder in de afhandelketen gemeten op het aantal geregistreerde verstoringen en wensen. Dit betekent dat sommige meldingen nu anders worden geregistreerd. Voorheen kon het IPLO bepaalde meldingen zelf afhandelen, bijvoorbeeld als er meerdere meldingen over dezelfde verstoring waren. Nu worden die meldingen wél meegeteld in het registratieproces. Er zijn in dit eerste kwartaal 9 verstoringen opgetreden die met hoge prioriteit zijn afgehandeld. Gebruikers hebben hierdoor (bepaalde) functionaliteiten een korte tijd niet kunnen gebruiken. Deze verstoringen zijn snel en binnen de termijnen van de zogenaamde servicelevel afspraken (SLA) opgelost. Hierdoor was het niet nodig om het calamiteitenmanagement in te schakelen. Van deze 9 verstoringen heeft 1 verstoring langdurig aangehouden en heeft bij 72 bevoegde gezagen tot hinder geleid. Het betrof een verstoring in het berichtenverkeer waardoor deze bevoegde gezagen geen of slechts beperkt berichten konden ophalen uit het Omgevingsloket. Hoewel de oorzaak snel was achterhaald, was het vinden van een robuuste oplossing complex. In de tussentijd is dan ook gekozen om een tijdelijke workaround te creëren waardoor bevoegde gezagen weer berichten konden ophalen. Gedurende de verstoring zijn geen berichten verloren gegaan en uiteindelijk zijn alle berichten bij de juiste gezagen terecht gekomen. De overige verstoringen waren relatief klein en zorgden voor weinig hinder. Hoewel iedere verstoring vervelend is, bleef de impact op de dienstverlening beperkt.

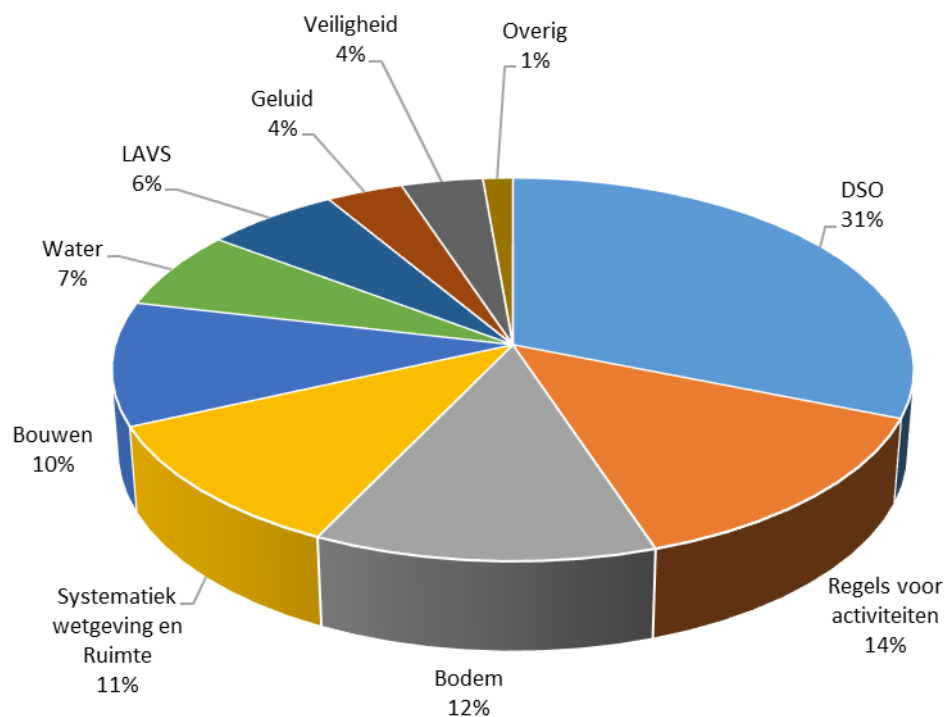
¹ De Vergunning, Toezicht en Handhaving keten (VTH-keten), de Planketen en de Toepasbare regelketen.

Dit kwartaal is een lichte stijging zichtbaar in het aantal wijzigingsverzoeken. Met zulke verzoeken geven gebruikers aan welke wijzigingen zij wensen aan informatie, functionaliteit of regels binnen het Digitaal Stelsel Omgevingswet. In het eerste kwartaal van 2025 ging het om 87 verzoeken, in vergelijking met 78 verzoeken in het laatste kwartaal van 2024. De verzoeken worden behandeld, op prioriteit gezet en, indien interbestuurlijk wenselijk geacht, uitgevoerd. Het gebruik van de landelijke voorziening en het presteren van de verschillende onderdelen blijven nauwgezet gemonitord worden.

Gebruik Informatiepunt Leefomgeving (IPLO)

Het aantal gestelde vragen aan IPLO nam in het eerste kwartaal, na de rustige decembermaand, weer toe. Het IPLO ontving in totaal in het eerste kwartaal ongeveer 8.200 vragen, wat neerkomt op een wekelijks gemiddelde van 630 vragen. Dit is een groot verschil met een jaar geleden, waarin het IPLO gemiddeld 1100 vragen per week ontving en er in totaal in het eerste kwartaal van 2024 ruim 13 duizend vragen werden gesteld. Een jaar geleden ging ruim 35% van de vragen over het DSO. In het eerste kwartaal van 2025 was dit 31%, vergelijkbaar met eind vorig jaar. De overige 69% van de vragen ging over inhoudelijke onderwerpen als bijvoorbeeld bouwen, graven in de grond en milieubelastende activiteiten.

Er is geen grote verschuiving in percentages zichtbaar tussen de verschillende inhoudelijke onderwerpen in vergelijking tot het vorige kwartaal. De vragen over het Digitaal Stelsel Omgevingswet gaan onder andere over het aanvragen en melden via het Omgevingsloket (20%); Regels op de kaart (15%); Vergunningscheck (10%) en over technisch aansluiten (10%), publiceren van omgevingsdocumenten (7%), het ontvangen van verzoeken door bevoegd gezagen (5%) en toepasbare regels (5%). De procentuele verdeling van vragen over de verschillende onderwerpen is hieronder in figuur 1 weergegeven. De vragen werden voornamelijk gesteld door gemeenten (22%); omgevingsdiensten (19%); bedrijven (19%), advies- en ingenieursbureaus (14%) en particulieren (13%).

Figuur 1: verdeling vragen per onderwerp IPLO (Q1 2025)

De website van het IPLO is het afgelopen kwartaal onverminderd goed gebruikt. De website kende 810.172 bezoeken, waarbij ruim 2,3 miljoen pagina's bezocht werden. Dit zijn vergelijkbare aantallen als een jaar geleden. Net als in de eerdere kwartalen in 2024 zijn de meest bezochte onderdelen op de website vooral de uitleg van het Besluit bouwen leefomgeving (Bbl) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Daarop aansluitend werden de pagina's met het stappenplan vergunningsvrij bouwen en de pagina's over vergunning of melding bij de technische

bouwactiviteit zeer goed bezocht. Het Helpcentrum binnen het Omgevingsloket had in het eerste kwartaal in totaal 148.320 bezoeken en 236.021 paginaweergaven, vergelijkbaar met het bezoek in het vierde kwartaal van 2024.

Bevoegd gezagen en uitvoeringsorganisaties

Om goed met het stelsel van de Omgevingswet te kunnen werken, is het voor bevoegde gezagen en uitvoeringsorganisaties van belang dat de drie ketens in het DSO² (technisch) goed functioneren en dat zij zo goed mogelijk kunnen (samen)werken binnen de drie ketens. De drie ketens hebben een onderlinge samenhang en kunnen niet los worden gezien van elkaar. Bevoegde gezagen beschikken binnen de drie ketens over verschillende (kern)instrumenten om volgens de beleidscyclus te werken. Resultaten uit bijvoorbeeld de recente Interbestuurlijke Ketentesten laten zien dat bij het werken met de nieuwe (kern)instrumenten de techniek geen obstakel meer hoeft te vormen.³ Wel blijft het kennisniveau over deze kerninstrumenten bij bevoegd gezagen een aandachtspunt. De bestuurlijke partners en ik hebben daarom extra aandacht op het vergroten van het kennisniveau bij bevoegde gezagen voor het benutten van en werken met de (kern)instrumenten.

De echte meerwaarde en maatschappelijke baten van de Omgevingswet hangen af van de toepassing en het benutten van de (kern)instrumenten door bevoegde gezagen. Het is belangrijk om de (kern)instrumenten in samenhang te bekijken. Het gebruik in samenhang draagt bij aan het behalen van de doelen van de wet en het helpt ook bij het verbeteren van de dienstverlening. Een voorbeeld hiervan is het gebruiksvriendelijk maken van het Omgevingsloket. Hieronder ga ik nader in op de belangrijkste bevindingen in de drie ketens. Ook licht ik toe welke aandacht en inzet er is vanuit de uitvoeringsondersteuning.

De Vergunning, Toezicht en Handhavingsketen (VTH-keten)

Binnen de VTH-keten werken bevoegde gezagen en uitvoeringsorganisaties aan de behandeling van ingediende vergunningaanvragen, meldingen en informatieplichten. De ontvangst hiervan via het DSO werkt sinds inwerkingtreding naar behoren. Recente IKT-testen bevestigen wederom het beeld dat de vergunningsketen in technische zin goed werkt. Zo zien we een stijgende lijn van het aantal aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA). In het afgelopen kwartaal zijn er 1810 omgevingsvergunningen voor een BOPA aangevraagd, ten opzichte van 1310 in het vierde kwartaal. Dit hoge aantal is voornamelijk te verklaren doordat gemeenten voor 'kleinschalige' ontwikkelingen vaak kiezen voor een BOPA in plaats van het (direct) wijzigen van het omgevingsplan. Ook vallen veel 'kleinschalige' activiteiten, die onder de voormalige Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) als zogenaamd 'kruimelgeval' waren bestempeld, nu vaak onder de reikwijdte van de BOPA. Uiteindelijk zullen veel van deze BOPA's integraal verwerkt moeten worden in het omgevingsplan.⁴

Zoals ik in mijn vorige brieven heb benoemd, ligt de aandacht in de VTH-keten op een paar punten. Het gaat vooral om het werken met de nieuwe wet. Ook gaat het om het gebruik van de nieuwe voorzieningen. Daarnaast werken bevoegde gezagen volgens aangepaste werkprocessen. Dit is voor zowel bevoegde gezagen en uitvoeringsorganisaties als voor initiatiefnemers een grote stap die nog altijd gewenning en aandacht vraagt. Intensief contact tussen overheden blijft belangrijk. Ook het contact tussen bevoegde gezagen en initiatiefnemers is nodig. Aanvragen zijn namelijk niet altijd in één keer compleet of juist ingevuld. Ook ontvangen bevoegde gezagen minder gecombineerde aanvragen dan vooraf werd verwacht. De stappen die nodig zijn om dit te verbeteren hangen samen met activiteiten in de andere deelketens. Zo werken bevoegde gezagen in de planketen aan omgevingsdocumenten. Juridische regels worden door middel van annoteren digitaal leesbaar gemaakt.⁵ Door goed te annoteren wordt het voor initiatiefnemers makkelijker om te bepalen voor welke activiteiten zij allemaal een aanvraag moeten indienen en welke gegevens daarbij moeten worden aangeleverd. Dit draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van het Omgevingsloket. Ook spelen toepasbare regels een belangrijke rol bij het verbeteren van de

² De Vergunning, Toezicht en Handhaving keten (VTH-keten), de Planketen en de Toepasbare regelketen.

³ [Rapportage Interbestuurlijk Ketentesten PI31 | Aan de slag met de Omgevingswet](#) & [Rapportage Interbestuurlijk Ketentesten PI32 | Aan de slag met de Omgevingswet](#)

⁴ Voor onherroepelijke omgevingsvergunningen voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten geldt dat deze voor 2032 in het omgevingsplan moeten zijn verwerkt, tenzij er na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning minder dan 5 jaar resteert. Een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit die in 2028 onherroepelijk is geworden moet uiterlijk in 2033 in het omgevingsplan zijn verwerkt.

⁵ [Omgevingsdocumenten annoteren voor toepasbare regels: activiteiten en locaties beschikbaar maken | IPLO](#)

dienstverlening aan initiatiefnemers via het Omgevingsloket. Doordat steeds meer bevoegde gezagen werken aan het opstellen van toepasbare regels, ontstaat een verbetering van de informatie in het Omgevingsloket. Hierdoor krijgen initiatiefnemers bijvoorbeeld minder vragen om te beantwoorden bij het doorlopen van een vergunningaanvraag. Hierdoor zullen onduidelijke of onjuiste aanvragen afnemen. Deze activiteiten maken onderdeel uit van het brede transitietraject bij bevoegde gezagen waarin het kunnen werken in de geest van de Omgevingswet in de komende jaren centraal staat. Vanuit de uitvoeringsondersteuning van het programma Aan de Slag met de Omgevingswet, en vanuit de koepels zelf, wordt op deze onderwerpen ondersteuning aangeboden. In de vorm van interbestuurlijke werkplaatsen, het bieden van expertise op VTH-, planketen- en toepasbare regel-onderwerpen, het faciliteren van kennisoverdracht en het delen van lessen en tips (bijvoorbeeld via de online communities). Daarnaast worden vanuit het team Veranderopgave Rijk, namens de Rijkspartijen, Regiosessies georganiseerd met als doel om de samenwerking in de regio op het VTH-domein tussen de regio en het Rijk te verbeteren.

Vanuit de uitvoeringsondersteuning is daarnaast, in samenwerking met de VNG en softwareleveranciers, veel aandacht voor het werken met de samenwerkingsfunctionaliteit. Het aantal samenwerkingen in de samenwerkingsfunctionaliteit voor vergunningverlening is in het afgelopen kwartaal verder toegenomen tot bijna 100.000 samenwerkingen, in vergelijking met ruim 85.000 samenwerkingen in 2024. Ook worden stappen gezet om toezicht en handhaving aan de samenwerkingsfunctionaliteit toe te voegen. In diverse regio's worden de huidige samenwerkingsafspraken op het gebied van VTH geëvalueerd. Aandachtspunten hierbij zijn de capaciteit en kennis die benodigd is voor het onderhouden, bijstellen en implementeren van de afspraken in de systemen en werkprocessen. Bevoegde gezagen kunnen hiervoor ook een beroep doen op ondersteuningsproducten die aangeboden worden door VNG en het programma Aan de Slag met de Omgevingswet. Zo wordt de interbestuurlijke tabel met samenwerkingsafspraken momenteel geüpdatet.

De planketen

Binnen de planketen beschikken bevoegde gezagen over verschillende (kern)instrumenten waarmee beleid voor het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving, en de uitvoering van beleid, wordt vormgegeven. Steeds meer bevoegde gezagen maken van deze instrumenten in de planketen gebruik. Ook steeds meer bevoegde gezagen zijn daarbij in staat om via het hoofdspoor te werken. Dit geldt bijvoorbeeld voor alle waterschappen, de meeste provincies en langzaam maar ook steeds meer gemeenten. Een deel valt nog terug op de tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM). In mijn brief op pagina 4 en 5 heb ik al stilgestaan bij de recente bevindingen vanuit IKT voor de planketen en bij het gebruik van de TAM en het definitief uitfaseren van de TAM.

De cijfers over het eerste kwartaal van 2025 geven het volgende beeld van het gebruik van de (kern)instrumenten in de planketen. Voor het instrument omgevingsplan, een belangrijk instrument voor de gemeenten, geldt dat 28 ontwerp-omgevingsplannen zijn gepubliceerd via het hoofdspoor en 108 met behulp van de TAM. Ook zijn er 85 wijzigingen van omgevingsplannen vastgesteld door verschillende gemeenten. Hierbij ging het 30 keer om een vaststelling waarbij de TAM is toegepast en 55 keer om een vaststelling via het hoofdspoor. Door provincies is in het eerste kwartaal van 2025 6 keer een ontwerp-omgevingsverordening gepubliceerd, waarbij gebruik is gemaakt van het hoofdspoor. Er zijn 9 wijzigingen van een omgevingsverordening vastgesteld via het hoofdspoor en 1 met behulp van de TAM. Voor de waterschappen geldt dat in het afgelopen kwartaal 2 keer een ontwerp-waterschapsverordening is gepubliceerd en 10 keer een (wijziging van een) waterschapsverordening. In alle gevallen is daarbij het hoofdspoor toegepast. Wat betreft de inzet van de andere instrumenten, zoals de omgevingsvisie, het programma en het voorbereidingsbesluit, is het gebruik binnen de diverse bestuurslagen in het afgelopen kwartaal weer verder toegenomen. Onder bevoegde gezagen is een verdere toename te zien in het gebruik van het instrument programma. Het afgelopen kwartaal zijn door gemeenten 21 ontwerpprogramma's volgens de STOP standaard gepubliceerd en 26 definitieve programma's.

Ik hecht er nogmaals waarde aan dat een groot deel van de bovengenoemde cijfers de feitelijke situatie van drie tot zes maanden daarvoor. Dat betekent dat de keuze om wel of niet met de TAM te werken hiertoe enkele maanden eerder toe heeft aangevangen, namelijk bij het starten van de procedure. Het aantal bevoegd gezagen dat in het eerste kwartaal procedures aan het

voorbereiden is en waarbij gebruik wordt gemaakt van het hoofdspoor, zal in de praktijk aanmerkelijk hoger liggen. Dit zal zich echter pas tonen in de publicatiecijfers later dit jaar.

De uitvoeringsondersteuning voor de planketen, vanuit het programma Aan de Slag met de Omgevingswet en de VNG, is hoofdzakelijk gericht op het bieden van de noodzakelijke ondersteuning die nodig is om ervoor te zorgen dat de bevoegde gezagen ook in de praktijk in de staat zijn om uiterlijk vanaf volgend jaar te werken via het hoofdspoor. In mijn brief op pagina 5 sta ik uitgebreid stil bij hoe deze noodzakelijke ondersteuning er in de komende periode uit ziet. Met de verschillende ondersteuningsproducten wordt ingezet op het vergroten van de kennis en expertise over het opstellen van omgevingsdocumenten in de nieuwe software en het (samen)werken in de planketen. Om het gebruik van de nieuwe standaarden (verder) te bevorderen, blijft het mogelijk om omgevingsdocumenten – voordat deze worden gepubliceerd – voor advies voor te leggen aan experts van het programma Aan de Slag en experts van de VNG. Daarbij wordt ook gekeken naar het annoteren en de eventuele doorwerking naar toepasbare regels.

De toepasbareregel-keten

Toepasbare regels spelen een belangrijke rol bij het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van het Omgevingsloket. Bevoegde gezagen vertalen juridische regels naar toepasbare regels voor het Omgevingsloket. Met als doel tot begrijpelijke en toegankelijke vragenbomen te komen voor initiatiefnemers in het Omgevingsloket. Recente IKT-testen bevestigen wederom het beeld dat de toepasbare regelketen in technische zin goed werkt.

Het maken en beheren van toepasbare regels is voor bevoegde gezagen een nieuw vakgebied onder de Omgevingswet, waarvoor de zogenoemde 'regelanalisten' nodig zijn. De kennis en kunde neemt toe. In verschillende regio's wordt op regelmatige basis interbestuurlijk samengewerkt aan toepasbare regels. Deze regionale samenwerking is belangrijk. Het kijken naar onduidelijke toelichtingen op regels en tegenstrijdige regels tussen bevoegde gezagen, draagt bij aan meer consistentie en een verbetering van informatie in het Omgevingsloket. Via de ondersteuning, vanuit het programma Aan de Slag met de Omgevingswet, wordt veel aandacht besteed aan het overbrengen van kennis over toepasbare regels, het bevorderen van meer bewustzijn over de effecten van goede toepasbare regels op de dienstverlening en het bieden van expertise bij het maken van toepasbare regels door bevoegde gezagen. Daarnaast is de informatievoorziening over toepasbare regels, voor verschillende doelgroepen, op de website van IPLO sterk verbeterd. Het vinden van de juiste informatie is nu makkelijker en overzichtelijker.

Burgers, (maatschappelijke) organisaties en bedrijfsleven

Een stabiel patroon van bezoekers en ingediende aanvragen en gedane meldingen laat zien dat het Omgevingsloket door burgers, (maatschappelijke) organisaties en het bedrijfsleven goed wordt gebruikt. Zoals eerder genoemd dragen de diverse activiteiten van bevoegde gezagen en die drie ketens bij aan de dienstverlening aan initiatiefnemers via het Omgevingsloket. Het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid van de Vergunningscheck in het Omgevingsloket heeft mijn volle aandacht. Hier heb ik uitgebreid bij stil gestaan in mijn brief op pagina 8 en 9. De verbeteringen, met als doel om de initiatiefnemer beter van dienst te kunnen zijn, kunnen niet primair door inzet van ICT gerealiseerd worden. Ze leveren zeker een bijdrage, maar de verbeteringen komen in hoofdzaak door het verbeteren van de informatie door bevoegde gezagen. Bijvoorbeeld via het goed annoteren van omgevingsplannen en het opstellen van toepasbare regels.

Om goed zicht te krijgen op het samenspel tussen informatie en ICT, worden gebruikerstesten ingezet. Ieder kwartaal testen onderzoekers vanuit de samenwerkende partijen onderdelen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Waaronder hoe gebruikers het Omgevingsloket ervaren. Waar lopen gebruikers tegenaan? En hoe kan het Omgevingsloket, een naastgelegen voorziening of de ontsloten informatie vanuit een bevoegd gezag worden verbeterd? Dit blijf ik ook in de komende jaren stimuleren.

Het bedrijfsleven kan goed overweg met het Omgevingsloket voor het indienen van vergunningaanvragen, meldingen en informatieplichten. Er komen nog steeds nieuwe gebruikers bij in het Omgevingsloket, die voor het eerst inloggen en hun weg nog moeten vinden. Uit monitoring van het Omgevingsloket blijkt dat de help-functie en uitleg in het Omgevingsloket wordt gewaardeerd. Ondernemers vormen een grote groep vragenstellers bij IPLO. Het merendeel van de vragen vanuit het bedrijfsleven gaat nu over de inhoud van de regelgeving, waar dit in 2024 nog

vooral ging over de techniek van het DSO. Via periodieke stakeholdertafels en gebruikersoverleggen wordt vinger aan de pols gehouden bij koepel- en brancheorganisaties van het bedrijfsleven.

Ook voor het bedrijfsleven vraagt het leren werken met de nieuwe regels onder de Omgevingswet tijd en gewenning. De hoeveelheid regelgeving, o.a. bij 'regels op de kaart', komt bij de groep gebruikers uit het bedrijfsleven soms als overweldigend over. Eén van de inhoudelijke onderwerpen die, ook in het eerste kwartaal van 2025, bij bedrijven en adviesbureaus blijvend aandacht vraagt is de gewenning aan het loslaten van de zogenaamde onlosmakelijkheid.⁶ Met het loslaten van de onlosmakelijkheid is meer flexibiliteit gecreëerd in de wijze waarop initiatiefnemers hun aanvraag kunnen indienen. De aanvrager van een vergunning mag hierbij zelf kiezen welke aanvragen hij in welke volgorde indient bij het bevoegd gezag. De groep gebruikers uit het bedrijfsleven ervaart het loslaten van de onlosmakelijkheid, en het daardoor apart kunnen aanvragen van een vergunning, als toegenomen regeldruk.

Stand van zaken Afbouw, doorontwikkeling en uitbouw DSO

Net als in afgelopen kwartalen is door veel partijen onverminderd doorgewerkt aan de doorontwikkeling, afbouw en uitbouw van het DSO. Dit alles met het doel om het afgesproken 'basisniveau DSO-LV' en vervolgens het bestuurlijke eindambitieniveau (scenario 3), vastgelegd in de 'Bestuurlijke Agenda Uitbouw DSO-LV', te bereiken. Continue verbetering van het DSO-LV en het Omgevingsloket staan hierbij centraal. Bij de 'Afbouw' - de resterende werkzaamheden die noodzakelijk zijn om het basisniveau te bereiken - heb ik in mijn brief op pagina 6 al stilgestaan. In dat kader benoem ik nog kort de laatste stand van zaken met betrekking tot de Leverancierstestomgeving (LTO) en de motie Moonen c.s. Daarna sta ik stil bij de stappen die zijn gezet in het kader van de uitbouw, doorontwikkeling en beheer.

Leverancierstestomgeving en opvolging van motie Moonen

De eerste leveranciers zijn aangesloten op fase 1 van de toegezegde leverancierstestomgeving (LTO)⁷, welke eind vorig jaar is opgeleverd. Met leveranciers worden de concrete vereisten voor fase 2 en 3 van de LTO op dit moment verder uitgewerkt. De motie Moonen c.s. betreft onder andere het beschikbaar maken van de 'kennisgeving voornemen', het zogenaamde 'vlaggetje'. In het kader van het 'vlaggetje' is in het eerste kwartaal van 2025 gewerkt aan een technisch ontwerp om deze functionaliteit mogelijk te maken. Dit ontwerp wordt momenteel verder getoetst om mede zeker te stellen dat het de informatiepositie van de gebruikers versterkt en geen onverwacht negatief effect heeft op de gebruiksvriendelijkheid van de viewers.

Uitbouw

Ten aanzien van 'Uitbouw' - werkzaamheden die gericht zijn op het bereiken van het eindambitieniveau (scenario 3) - is gewerkt aan de verdere verbetering van de gebruiksvriendelijkheid van de Vergunningcheck en de vergunningaanvraag in het Omgevingsloket. Door middel van gebruikersonderzoeken en met behulp van tooling (geanonimiseerd) wordt het gebruikersgedrag in het Omgevingsloket gevolgd om informatiebehoefte scherp in beeld te krijgen. Een aantal ontwikkelingen, waarover ik u in mijn vorige voortgangsbrief⁸ heb geïnformeerd, spelen hierbij een rol. Door het aansluiten van externe informatiebronnen, zoals het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) en de Centrale Voorziening Geluidgegevens (CVGG), wordt het voor initiatiefnemers eenvoudiger om deze informatie mee te nemen in een vergunningcheck of vergunningaanvraag. Het ontsluiten van deze externe informatiebronnen in het Omgevingsloket wordt op dit moment voorbereid. Ook worden verdere stappen gezet in het optimaliseren van het DSO als Open Stelsel voor Derden. Het DSO-LV biedt derde partijen de mogelijkheid om, met behulp van het DSO-LV, API's, data en functionaliteiten, in de eigen software te integreren. Dit stelt gebruikers in staat om data in het DSO-LV te combineren met eigen data. Diverse grote marktpartijen doen dit al. Deze ontwikkeling draagt bij aan het in de toekomst sneller en nauwkeuriger kunnen beoordelen van complexe ruimtelijke vraagstukken. Hierdoor kunnen overheden en bedrijven efficiënter werken.

Doorontwikkeling en beheer

Wat betreft de categorie 'Doorontwikkeling en Beheer' - van bestaande functionaliteiten in het DSO-LV - is er gewerkt aan de LVBB waarover ik u eerder in deze brief al heb geïnformeerd. In het afgelopen kwartaal zijn weer veel verbeteringen doorgevoerd. Het ging vooral om kleinere

⁶ Zie voor meer uitleg over loslaten onlosmakelijkheid: [Dit is veranderd voor de omgevingsvergunning | IPLO](#)

⁷ T03562.

⁸ Kamerstukken I 2024/25, 33 118/34 986, GH, p. 19-20 & Kamerstukken II 2024/25, 33118, nr. 287, p. 19-20.

verbeteringen. Deze verbeteringen zijn gedaan over de volle breedte van het DSO-LV. Zo zijn er verdere verbeteringen doorgevoerd in de Viewer 'Regels op de Kaart', zoals het afronden van het tonen van ontwerpweergaven in renvooi. De verbeteringen zijn (deels) gericht op het vergroten van de gebruiksvriendelijkheid van de viewer. Verder vindt er onderzoek plaats naar een aantal ontwikkelingen, zoals het gebruik van AI-toepassingen, zowel binnen het DSO als gebruikmakend van het DSO.

Stand van zaken overige onderwerpen, moties en toezeggingen

Wetgeving

Tot en met 8 maart 2025 lag een voorstel voor een technische verzamelwet ter consultatie, waarin ook aanvullingen zijn opgenomen op de invoeringswetgeving die via de Vangnetregeling Omgevingswet zijn vastgesteld.⁹ Een technisch verzamelbesluit, met beperkte verbeteringen van de uitvoeringsregelgeving onder de wet, wordt dit voorjaar ter consultatie voorgelegd. Verder is de Vangnetregeling nog aangepast ter voorkoming van een tegenstrijdigheid met een recente wijziging van de Algemene wet bestuursrecht.¹⁰ Naast deze wijzigingen die vallen onder de stelselverantwoordelijkheid voor de Omgevingswet, informeer ik uw Kamer in andere brieven apart over wijzigingen voor mijn voornemens, zoals rond het versnellen van de woningbouw. Voor de decentrale regelgeving is ten slotte relevant dat op 31 maart het ontwerp van het Programma Overgedragen Milieuregels Omgevingswet (POMO) en het bijbehorende milieueffectrapport is gepubliceerd.¹¹ De informatie van het landelijke milieueffectrapport kan door gemeenten en waterschappen worden gebruikt bij het opstellen van toekomstige omgevingsplannen en waterschapsverordeningen.

Participatie

Participatie is zowel bij de planvorming als bij initiatieven onder de Omgevingswet belangrijk. Ik constateer dat inmiddels veel van de bevoegde gezagen hiervoor participatiebeleid hebben opgesteld. Op 1 januari 2025 ging de Wet versterking participatie op decentraal niveau in. Vanaf dat moment moeten bevoegde gezagen verplicht een participatieverordening opstellen. Hiervoor hebben zij twee jaar de tijd. De invulling van participatie is onder de Omgevingswet vormvrij en een eigen verantwoordelijkheid van bevoegde gezagen als het om planvorming gaat, en een gedeelde verantwoordelijkheid van initiatiefnemers en bevoegde gezagen als het om initiatieven gaat.

Mede vanwege het belang van dit onderwerp worden bevoegde gezagen doorlopend proactief ondersteund. Via onder meer het IPLO¹², Leernetwerk Participatie van de VNG en regionale netwerken worden kennis, ervaringen en geleerde lessen gedeeld. Ik constateer dat er inmiddels mooie voorbeelden zijn van participatietrajecten en handreikingen om initiatiefnemers te ondersteunen bij het vormgeven van participatie. Participatie is ook onderdeel van de monitoring en evaluatie van de Omgevingswet. De Evaluatiecommissie Omgevingswet hecht eraan dit onderwerp de komende periode nader te verkennen (bijlage 4b).

Uitvoeringsondersteuning

Medio dit jaar loopt de uitvoeringsondersteuning via het aparte interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet af. In mijn vorige brief meldde ik u dat een te snelle of volledige afbouw van de ondersteuning een (te groot) risico met zich mee brengt voor de noodzakelijke vergunningverlening en planvorming. Ook constateer ik dat de behoefte aan inhoudelijke ondersteuning aan bevoegde gezagen groot is. Ik hecht er daarom belang aan om een deel van de huidige ondersteuning voort te zetten via de lijnorganisatie van mijn Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Hiermee kan ik ook de afspraken en toezeggingen aan de Eerste Kamer in het kader van de uitvoeringsondersteuning verder nakomen.¹³ Het voorstel hoe de tijdelijke uitvoeringsondersteuning per medio 2025 onder te brengen in de lijnorganisatie wordt momenteel verder uitgewerkt. Daarnaast werk ik aan een zorgvuldige afronding van het tijdelijke interbestuurlijke programma, zodat de overdracht naar de lijnorganisatie goed kan plaatsvinden. Zo wordt bijvoorbeeld alle relevante informatie van de website van Aan de Slag met de

⁹ [Verzamelwet VRO-BZK 20XX | Internetconsultatie.nl](#)

¹⁰ Stcrt. 2025, 11077.

¹¹ Stcrt. 2025, 11666 en [Programma Overgedragen Milieuregels Omgevingswet | Platformparticipatie.nl](#)

¹² [Participatie in de Omgevingswet | IPLO](#)

¹³ T02855 en T03558.

Omgevingswet stapsgewijs overgezet naar onder meer de website van het IPLO en de website van Ruimtelijke Ordening. Per 1 juli zal de website van Aan de Slag met de Omgevingswet uit de lucht zijn en is IPLO.nl het permanente adres voor informatie en actueel nieuws over de Omgevingswet en het DSO.

Governance

In mijn vorige voortgangsbrieven heb ik u op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rondom het actualiseren van de bestaande governance. Met als doel om te komen tot efficiëntere besluitvorming, grotere transparantie en verbeterde samenwerking. De brede verkenning onder de gemeenten, waterschappen, provincies, het Rijk en beheerorganisaties is inmiddels afgerond. Op dit moment wordt samen met de bestuurlijke partners gewerkt aan het vervolg. Dit kan leiden tot een aanpassing van de governance en de interbestuurlijke afspraken. Te zijner tijd informeer ik u over de uitkomsten van dit traject.